

Fylkesmannen i Nordland
Moloveien 10
8002 BODØ

Vår dato: 13.10.2015
Vår referanse: 15/25577 - 2
Deres dato: 08.06.2015
Deres referanse: 2011/9453

Landbruksdirektoratets høringsvar - forslag til revisjon og plan for utvidelse av Saltfjellet - Svartisen nasjonalpark og omkringliggende verneområder i Nordland fylke

Landbruksdirektoratet viser til høringsbrev av 8.6.2015, der dere sender forslag til utvidelse og revisjon av verneforskrifter og utkast til forvaltningsplan for Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark og omkringliggende verneområder på høring.

Landbruksdirektoratets merknader

Fylkesmannens forslag innebærer utvidelse av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark med ca 118 km². Det er naturlig å se disse verneområdene i sammenheng, og Landbruksdirektoratet har ingen innvendinger til forslaget om utvidelse av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark, og da innlemme eksisterende verneområder med justeringer i vernegrensene.

Fylkesmannen legger også ut forslag til revisjon av det eksisterende vernet tilknyttet nasjonalparken på høring. Her er det utarbeidet ulike forslag. Landbruksdirektoratet ser at arbeidsutvalgets forslag til forskrift for Saltfjellet – Svartisen nasjonalpark i større grad ivaretar fortsatt landbruks- og reindrift i områdene, og støtter opp om dette forslaget.

Landbruksdirektoratet har ikke gjennomgått det omfattende høringsmaterialet i detalj, men har følgende merknader til høringen:

Reindrift

Høringsforslaget foreslår vern på nye arealer og endringer av eksisterende grenser. Samtlige områder som høringsforslaget berører inngår i det samiske beiteområdet, hvor den samiske befolkningen på grunnlag av alders tids bruk har rett til å utøve reindrift (reindriftsloven § 4). I høringsdokumentene beskrives også reindriften som den viktigste næringsutøveren i nasjonalparken ut fra arealbruken.

Det er reinbeitedistriktene Saltfjellet og Hestmannen/Strandtinden som berøres av høringsforslaget. Etter reindriftsloven er tilgang på arealer et viktig premiss for en bærekraftig reindrift. Områdene som inngår i høringsforslaget er per i dag beiteområder med trekkleier, flytteleier, oppsamlingsområder, og med etablerte anlegg og gjerder m.m.

Høringsinnspillet fra Landbruksdirektoratet går ikke konkret inn på de ulike områdene som inngår i høringsforslaget, men vil i tråd med direktoratets rolle være på et overordnet nivå.

Vern av områder kan være fordelaktig for reindrifta, da det kan bidra til å redusere konkurranse om arealer fra andre interessenter. Samtidig er det viktig at vernede områder som inngår i reinbeitedistrikter ikke er til unødig hinder for reindriftnas bruk av området. Landbruksdirektoratet ønsker å minne om, som bl.a. St.meld. nr. 28 (2007–2008) Samepolitikken påpeker, at «Ved større utbyggingstiltak og verneforslag (jf. kapittel 20.2) må reindriften konsulteres (...) Det er viktig at det legges opp til gode prosesser som følger konsultasjonsordningens formål, og som utgangspunkt vil det være det enkelte reinbeitedistrikt som må konsulteres.» **Landbruksdirektoratet vil på denne bakgrunn understreke at forhold som grensedraining av verneområder, endret vernestatus for områder, planer, forskrifter og forvaltning av vernede områder må gjøres i samråd med de reindriftnas utøvere/distrikt som berøres av det konkrete områdevernet.** Dette er viktig, idet grensene for vernet er absolutte; det vil si at grensene er vanskelig å endre når de først er fastsatt (jf. beskrivelsen i Fylkesmannens kortversjon av høringsdokumentene).

Det er positivt at reindrift er inkludert i verneformålet i skissen til nasjonalparkplanen som er sendt på høring (kapittel 3.1.9), og at planens målsetting tar hensyn til reindriftnas interesser ved «at naturgrunnlaget ivaretas for utøvelse av samisk kultur og næringsutøvelse» (kapittel 3.2.). Det er også positivt at nasjonalparkplanskissen understreker viktigheten av god dialog mellom reindriftnas næring og vernemyndighetene, og at det tas sikte på å avholde årlige dialogmøter med reinbeitedistriktene og nasjonalparkstyret.

Landbruksdirektoratet er enig i vurderingen som gjøres i nasjonalparkplanskissen om at reindriftnas interesser kan ivaretas gjennom distriktsplaner, og at de kan danne grunnlag for søknadsbehandling og vurdering etter verneforskrifter. Dette kan bidra til å sikre god samordning mellom reinbeitedistrikt og (nasjonalpark)forvaltning.

I nasjonalparkplanskissen er det ved et par anledninger skrevet at distriktsplaner skal være «godkjent» (eks kap. 4.1.1. og 4.1.4.). Det medfører ikke riktighet i henhold til reindriftnas lov at distriktsplaner skal godkjennes. Distriktsplanene skal imidlertid inneholde opplysninger om virksomhet i distriktet som er nødvendig for den offentlige planlegging, og hvor dette konkretiseres i punkter (jf. reindriftnas lov § 62). Det er distriktsstyret som utarbeider og vedtar distriktsplanene, hvor loven sier at kommunene, fylkeskommune og fylkesmann bør orienteres om planarbeidet og gjøres kjent med hovedinnholdet i planen før den vedtas. Disse, samt de berørte nabo-distrikter, skal få tilsendt den vedtatte planen. Det foreligger dermed ingen formell godkjenningssprosedyre for distriktsplanene etter gjeldende reindriftnas lov.

I nasjonalparkplanskissen står det at «pr. februar 2015 har ingen av reinbeitedistriktene godkjente distriktsplaner etter gjeldende reindriftnas lov». Landbruksdirektoratet tolker det dithen at det per februar 2015 ikke forelå distriktsplaner for reinbeitedistriktene. Direktoratet er imidlertid blitt gjort oppmerksom på at både Saltfjellet og Hestmannen/Strandtinden reinbeitedistrikt har utarbeidet distriktsplaner. **Disse bør i så fall innarbeides i endelig nasjonalparkplan slik at den gir riktige opplysninger om reinbeitedistriktenes arealbruk.**

I høringsforslaget foreslås to alternativer for reindriftnas bruk av luftfartøyer og barmarkskjøretøyer:

1. Videreføre dagens søknadsplikt for reindriftas barmarkskjøring og bruk av luftfartøy.
2. Reindriftas barmarkskjøring og bruk av luftfartøy er unntatt vernebestemmelser.

Landbruksdirektoratet viser til at det i dag, for samtlige verneområder innen reinbeitedistrikt, kreves dispensasjon for reindriftas barmarkskjøring og flyging, jf. også reindrifftslovens § 23. Direktoratet kan av likebehandlingshensyn av de nasjonale reindrifftsinteressene ikke se at dette vilkåret kan fravikes for et enkelt område som antydnet i alternativet for Saltfjellet-Svartisen. Eventuelle endringer på dette felt må etter vår vurdering skje etter en samlet gjennomgang og revisjon av bestemmelsene for de aktuelle områdene. Direktoratet ønsker imidlertid å påpeke at formuleringen i § 5.3 i forslaget til forskrift («For reindriffta legges det opp til en praksis med flerårige tillatelser med grunnlag i godkjent distriktsplan etter reindrifftsloven slik at næringen kan utøves på en tilfredsstillende måte») ikke er tilstrekkelig klargjørende. Som Landbruksdirektoratet allerede har påpekt medfører det ikke riktighet at distriktsplaner skal godkjennes. I tillegg er det uklart hva formuleringene «legges det opp til en praksis» og «på en tilfredsstillende måte» innebærer. **Direktoratet foreslår derfor en mer presis formulering, tilsvarende vernebestemmelsen for Lomsdal-Visten nasjonalpark: «For reindrifften kan det gis flerårige tillatelser for bruk av terrenggående barmarkskjøretøy ut fra reinbeitedistriktets bruksregler og distriktsplan i henhold til reindrifftsloven.» (§ 3 pkt 5.3). Her bør imidlertid også «luftfartøy» tilføyes.**

Verneforskrifter

Landbruksdirektoratet mener det er viktig at det tas hensyn til eksisterende landbruksdrift innenfor vernegrensene, og at vernebestemmelsene ikke legger unødvendige restriksjoner på fortsatt landbruksdrift. Etter nml. § 34 femte ledd gjelder det generelt at vernebestemmelsene ikke skal hindre en videreføring av bærekraftig bruk som bygger opp under verneformålet.

Generelt har Landbruksdirektoratet følgende merknader dersom det er ønskelig med beite i verneområder: **Vi ber om at det i verneforskriftene gjøres generelle unntak fra vernebestemmelsene for beiting, utsetting av saltsteiner, oppsetting og vedlikehold av (midlertidige og permanente) gjerder i forbindelse med beiting, og vedlikehold av etablerte landbruksveier på vernetidspunktet.**

Videre ber vi om at det gjøres **generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene for nødvendig motorferdsel** i forbindelse med uttransport av syke og skadde bufe, samt nødvendig motorferdsel i forbindelse med utsetting av saltstein og oppsetting og vedlikehold av gjerder. Landbruksdirektoratet bemerker for øvrig at det etter lov om motorferdsel i utmark og vassdrag er tillatt med motorferdsel i forbindelse med nødvendig person- og godstransport i jordbruks-, skogbruks- og reindriftnæring. Vi viser til Multiconsults rapport «Gjennomgang av praktisering av naturmangfoldloven». I gjennomgangen finner Multiconsult at «motorferdsel» utgjør den klart største gruppen søknader og dispensasjoner for nasjonalpark-/verneområdestyrene og fylkesmennene. En høy andel av søknader og dispensasjonssøknadene innvilges. Dette på grunn av at verneforskriften ikke regulerer det omsøkte forholdet direkte. Ofte var det omsøkte forholdet ikke vurdert under arbeidet med verneforskriften, for eksempel der tiltak i ettertid er blitt mer aktuelle eller det har oppstått nye behov. Forvaltningsmyndighetene framhever i sine tilbakemeldinger til Multiconsult at tiltak oftere kunne, og burde, vært regulert gjennom verneforskrift heller enn naturmangfoldloven § 48. Spesielt gjelder dette transport i forbindelse med godkjente tiltak, motorferdsel i forbindelse med visse typer nærings- eller

forvaltningsaktiviteter og enkelte tiltak som er i tråd med et verneområdes forvaltningsplan. Vi ber om at Fylkesmannen tar dette i betraktning under utarbeidelse av verneforskriften.

Vi ber Fylkesmannen om å åpne for slike tiltak i forskriftene, dersom det er nødvendig for å opprettholde beite i områdene. Landbruksdirektoratet har ellers ingen merknader til forslaget.

Utkast til forvaltningsplan

Ettersom høringen skisserer flere alternativ, viser Landbruksdirektoratet til de generelle merknadene til verneforskrifter over.

Til kap. 3.4 om prioriteringer mellom bruk og vern, kan vi ikke se at landbruksdrift er synliggjort i prioriteringen. Vi viser til kap. 4.4.2, der et av forvaltningsmålene er å opprettholde og skjøtte kulturlandskapet rundt fjellgårdene Bredek, Granneset, Stromdalen gård og Jordbrua. Det står videre i kap. 4.2.3 at *beitenæringa og beitingas innvirkning på plantesammensetning i noen områder er en viktig del av dette. Det er derfor et ønske for nasjonalparkforvaltninga at beitinga opprettholdes innenfor et økologisk bærekraftig nivå. Videre er også beitenæringa og den aktiviteten næringa har hatt historisk en del av fjellområdenes identitet og de omkringliggende bygdenes tilhørighet til området.* **Vi ber om at bærekraftig landbruk synliggjøres i prioriteringen i kap. 3.4. Vi skulle videre gjerne sett at landbruksbygninger innenfor vernegrensene var omtalt som et eget underkapittel i kap. 4.2 eller kap. 4.4.**

Med hilsen
for Landbruksdirektoratet

Aud-Ingrid Krefting
seksjonssjef

Berit Haga Vikanes
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og trenger derfor ingen signatur.

Mottakere:
Fylkesmannen i Nordland